

Een beetje
geschiedenis

Tortelduiven in de London Zoo

1884-1896

tekst : Maarten de Ruiter
foto's : Armand Cleynen

1. Europese tortel
2. lachduif
3. parelhalstortel
4. Senegaltortel

In de 'dierentuinwereld' is er de afgelopen honderd jaar enorm veel veranderd. Was het vroeger vooral de opzet om van zoveel mogelijk soorten één of enkele exemplaren tentoon te stellen, zo is het tegenwoordig de regel om van een beperkter aantal soorten grotere aantallen te houden en ze in een zo natuurlijk mogelijk milieu aan het publiek voor te stellen. Hierdoor is de soortenrijkdom van weleer in de meeste dierentuinen verloren gegaan, wat voor de echte specialist natuurlijk wel jammer is, maar voor de dieren is het over het algemeen veel beter dan vroeger. Gelukkig zijn er nog steeds een aantal dierentuinen en parken waar een groot aantal soorten gehouden wordt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Artis in Amsterdam, de Antwerpse Zoo, Avifauna in Alphen a/d Rijn of aan het Vogelpark Walsrode in Duitsland, maar zelfs hier kan men vaststellen dat algemene soorten plaats moeten maken om grootschaliger met bedreigde soorten verder te kunnen kweken.

Tortelduiven zijn zowel in dierentuinen als bij vogelliefhebbers nooit echt een collectors-item geweest, maar vroeger (denk hierbij aan 25 jaar geleden of meer) trof men meestal wel enkele soorten aan in de grotere collecties. Tegenwoordig is meer dan één soort al iets uitzonderlijks!

Onlangs kwam ik in het bezit van een inventarisatielijst van de Londense dierentuin die de periode 1884-1896 behandelde en bij het doorbladeren van deze lijst raakte ik diep onder de indruk van de enorme soortenrijkdom van deze dierentuin in deze periode! Door de kolonies over de gehele wereld kreeg deze dierentuin bijna dagelijks nieuwe dieren binnen waaronder ook zeer zeldzame. Enkele van de toendertijd gehouden soorten zijn inmiddels voorgoed van de aardbol verdwenen.

Nu terug naar de tortelduiven. In de behandelde periode kon men in Londen niet minder dan 8 soorten aantreffen en met enkele soorten werd toendertijd zelfs al gekweekt.

Europese tortelduif (*Streptopelia turtur*)

Van deze soort ontving men tussen 1884 en 1896 14 exemplaren. Alle 14 werden geschonken door particulieren. Helaas is in de inventarislijst niets te vinden over de levensduur van de gehouden dieren, maar wel is terug te vinden dat op 1 september 1892 één exemplaar in de dierentuin werd geboren.

Oosterse tortel (*Streptopelia orientalis*)

Hiervan werden tussen 1884 en 1896 5 exemplaren gehouden, maar hiermee werd niet gekweekt.

Lachduif (*Streptopelia roseogrisea*)

Van deze soort had men in de 12 jaar 79 exemplaren waarvan een 10-tal in 1886 in Londen werden gekweekt. Als verdere 'bijzonderheid' wordt nog vermeld dat in 1893 2 witte exemplaren in Londen terechtkwamen. Deze 2 waren afkomstig van de Pescadores-eilanden.

Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*)

In 1884 werden 2 exemplaren gekocht, maar van 1888 tot 1892 kreeg men er nog eens 15 cadeau van personen die het goed meenden met de Londense dierentuin. Van deze

17 vogels is er minstens één paar tot 1895 in leven gebleven, want in dat jaar pikten op 12 september 2 jongen uit het ei.

Javatortelduif (*Streptopelia bitorquatus*)

Deze soort was in de vorige eeuw waarschijnlijk net zo weinig verkrijgbaar als tegenwoordig want slechts 1 exemplaar werd in 1894 cadeau gegeven.

Kaapse tortelduif (*Streptopelia capricola*)

Ook deze soort schijnt moeilijk verkrijgbaar geweest te zijn en slechts 2 vogels kwamen in 1886 als geschenk naar Londen.

Wijnkleurige tortel (*Streptopelia vinaceus*)

In 1884 werden 4 vogels gekocht en 2 jaar later kreeg Londen er ook nog eens 3 cadeau. Bij deze 7 exemplaren was minstens één koppel, want nog datzelfde jaar pikte er op 9 november één jong uit het ei. Daarna kwam de kweek tot stilstand maar in 1887 en 1889 kreeg men er nog eens 3 als geschenk. Hoeveel vogels er in 1890 nog in leven waren, is uit de lijst niet op te maken, maar weer moet er minstens één koppel bij geweest zijn, want dat jaar werden er 6 gekweekt en een jaar later nog eens één. Ik neem aan dat daarna een aantal slachtoffers zijn gevallen, want in 1894 werden er 4 nieuwe exemplaren aangekocht. Nog datzelfde jaar kwam ook de kweek weer op gang met 4 jongen. Ook in 1895 pikten er nog eens 4 exemplaren uit het ei.

Parelhalsduif (*Streptopelia chinensis*)

Hoewel deze soort tegenwoordig redelijk algemeen is in onze volières, waren ze in de vorige eeuw waarschijnlijk zelden verkrijgbaar. In 1891 kreeg de Londense dierentuin er één als geschenk.

Tijgerparelhalsduif (*Streptopelia chinensis tigrina*)

In 1884 werden 2 exemplaren van deze ondersoort van de parelhalsduif uit Borneo aangeschaft.

Palmtortel of Senegaltortel (*Streptopelia senegalensis*)

Na het wijnkleurige tortelduifje was deze soort het succesvolst. In 1886 kreeg men 2 exemplaren cadeau en 2 jaar later pikten er 4 uit het ei, een jaar later nog eens 2 en in 1890 weer 4, waarbij een nestje van 3 jongen op 18 augustus. 2 jaar later verkreeg men maar liefst 25 exemplaren en hoewel er dat jaar nog één jong gekweekt werd, stopte de kweek daarna. In 1895 werden dan de laatste 2 exemplaren cadeau gedaan.

Al met al kunnen we dus stellen dat de Londense dierentuin een imposante tortelduifcollectie heeft gehad en dat de resultaten – gezien de tijd waarin ze bereikt werden – zeker niet slecht waren. Helaas schijnen tegenwoordig niet alleen de dierentuinen nog weinig interesse te hebben voor tortelduiven, ook de particuliere kwekers besteden – in mijn ogen – te weinig aandacht aan deze goed houdbare en kweekbare, interessante vogels!!!

